

בבית המשפט העליון

דנ"פ 6580/18

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

המבקשת: אי.די. בי. חברה לאחזקות בע"מ

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה לדיון נוסף על פסק דינו של בית משפט זה מיום
29.8.2018 בע"פ 662/17 אשר ניתן על ידי כבוד
השופטים נ' הנדל, ק' קרא ו-ד' מינץ

בשם המבקשת: עו"ד צבי קלנג

בשם המשיבה: עו"ד חנה קוריץ; עו"ד יוני לבני

החלטה

1. זוהי בקשה לדיון נוסף בפסק דינו של בית משפט זה בע"פ 662/17 מיום 29.8.2018 (כב' השופטים נ' הנדל, ג' קרא ו-ד' מינץ) (להלן: פסק הדין). מדובר בערעור אשר נדון והוכרע יחד עם שלושה ערעורים נוספים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו (כב' השופט ח' כבוב) בת"פ 60386-06-14, במסגרתו הורשעו המבקשת (להלן גם: החברה), מר נוחי דנקנר, מר איתי שטרומ (להלן: דנקנר ושטרומ בהתאמה) וחברת קלוס טריידינג בע"מ (להלן: קלוס) בביצוע עבירות על רקע הנפקתן של מניות החברה בבורסה בשנת 2012. החברה עצמה הואשמה בביצוע בצוותא של עבירת השפעה בדרכי תרמית על תנודות השער של ניירות ערך, בביצוע בצוותא של עבירת הנעה לרכוש ניירות ערך, אי קיום סעיף 36 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ולתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 וכן בעבירה של הכללת פרט מטעה בתשקיף. בית המשפט המחוזי הרשיע את החברה בכל העבירות שיוחסו לה, תוך התבססות על תורת האורגניזם. נקבע כי פעולותיהם של דנקנר ושטרומ נעשו במסגרת מילוי תפקידם בחברה ובקלוס ולטובתן וכי ברי שאין מדובר בעבירות שאותן ביקש המחוקק לייחד לבשר ודם. בית המשפט המחוזי גזר על החברה קנס כספי בסך

של 250,000 ש"ח. כנגד פסק הדין של בית המשפט המחוזי הוגשו, כאמור לעיל, ארבעה ערעורים – שלושה מטעם דנקנר (ע"פ 220/17), שטרומ (ע"פ 338/17) והחברה (ע"פ 662/17, מושא הבקשה דנן) ואחד מטעם מדינת ישראל על קולת העונש בכל הנוגע לרכיב המאסר בפועל שהושת על דנקנר ועל שטרומ (ע"פ 700/17).

2. בפסק הדין נדחו ערעוריהם של דנקנר, שטרומ והחברה ואילו ערעור המדינה התקבל כמובן זה שעונשי המאסר שהושתו על דנקנר ועל שטרומ הוחמרו והועמדו על 36 ו-24 חודשי מאסר בפועל, בהתאמה. כעולה מפסק הדין, החברה הצטרפה לערעורו של דנקנר בכל הנוגע להרשעה ומשדחה בית המשפט את ערעורו של דנקנר בהקשר זה, נקבע כי אין עוד מקום להידרש לערעורה על הכרעת הדין (פסקה 1 לחוות דעתו של השופט ד' מינץ). אשר לחומרת העונש, טענתה העיקרית של החברה הייתה כי נוכח העברת השליטה בה לידי נושיה, אין תכלית לכך שהם יישאו במחיר עוולות החברה בעבר. טענה זו נדחתה במסגרת פסק הדין תוך שנקבע כי שיקולים של הרתעה ומניעת הישנות עבירות, מצדיקים הטלת אחריות על תאגיד במקרים כגון דא, וכי "הרשעת תאגיד בפלילים והטלת קנס עליו כרוכה גם בפגיעה כלכלית בבעלי המניות שלה, גם כאלה אשר לא ניתן לייחס להם אחריות ישירה לביצוע העבירה [...] ברם, ההנחה היא כי בעלי המניות המתאגדים בחברה, נדרשים להבטיח את צייתנותו של המבנה שהקימו להוראות החוק, ועל כן עליהם להקים מנגנוני בקרה פנימיים אשר יבטיחו מניעת עבירות מצד התאגיד ואת קיומן של הוראות החוק על ידי האורגנים הפועלים בתוך התאגיד" (שם, בפסקה 59). בית המשפט העליון המשיך ובחן "האם ובאיזו מידה יש להתחשב בהתדרדרות במצבה הכלכלי של החברה ובמצב אליו נקלעה, בעת השתת קנס פלילי כאשר הנזק בפועל אינו מוטל על החברה, כי אם על נושיה שלא היה להם יד ורגל בגורמים (המעשים הפליליים במקרה זה) שהביאו לכדי קריסתה הכלכלית" (שם). בית המשפט ציין כי הגם שבמקרה דנן התכלית ההרתעתית אינה מתגשמת במלוא תוקפה, הרי ש"היקלעות להליכי חדלות פירעון אינה מקנה פטור אוטומטי מחיובה של חברה בפלילים ומהטלת סנקציה מתאימה על החברה. קיים גם היגיון בטענות המשיבה [המאשימה] כי מתן פטור מענישה משמעותית לחברה רק בשל העברת הבעלות בה לידי אחרים, עשויה ליצור תמריץ לבעלי שליטה להעביר את השליטה בתאגיד לידי אחרים" (שם, בפסקה 62). עוד צוין כי עצם "גביית קנס – לידי אוצר המדינה - על חשבון שאר הנושים, אינה בגדר חידוש" (שם, בפסקה 63) וכן הובאו דוגמאות לחובות אחרים אשר עקרון השוויון בחלוקת נכסי החברה בין הנושים אינו חל עליהם. לבסוף, קבע בית המשפט (בפסקה 67 לחוות דעתו של השופט ד' מינץ) כי:

“בענייננו בית המשפט המחוזי נתן דעתו לשינוי המהותי שעבר על אי.די.בי וגם ציין שהיה ראוי להטיל עליה קנס משמעותי בהרבה, אך לאור העובדה שהועברה השליטה בה לידי הנושים, נמצא כי אין למצות עמה את הדין. על כן הופחת סכום הקנס שהוטל עליה אשר הועמד כאמור על סך של 250,000 ש”ח בלבד. המדובר בעונש כמעט מינימלי בהתחשב בחומרת העבירות, באופי המעשים ובנוק הטמון בהם כגון אלה כפי שפורטו בהרחבה, כאשר העובדה כי הועברה השליטה בחברה נלקחה כאמור בחשבון במידה רבה מאוד. מכאן שלא קמה כל עילה להתערב בתוצאה המאוזנת (ואף נוטה לקולא) אליה הגיע בית המשפט המחוזי.”

3. בבקשה שבפניי טוענת המבקשת כי ההלכה שנקבעה מצדיקה דיון נוסף מפאת חשיבותה, קשיותה וחידושה. לטענתה, פסק הדין, בכל הנוגע לעונש שהוטל על החברה, נוגד את הרציונל העומד בבסיס דיני ניירות הערך – הגנה על המשקיע הסביר בשוק ההון. בנסיבות המקרה דנן, סבורה המבקשת כי הטלת קנס על החברה משמעה פגיעה נוספת בקורבנות העבירות – נושי החברה – אשר הבעלות בה הועברה לידיהם. עוד טוענת המבקשת כי פסק הדין לא כלל כל התייחסות לטענותיה בהקשר זה, וכי מעבר לשיקול ההרתעה, לא ניתן כל נימוק לצורך בענישת החברה מעבר לעצם הרשעתה. כן נטען כי במקרים בהם הבעלות בחברה עוברת לידי נושיה, שימוש בשיקול ההרתעה לשם ענישת החברה הוא מוקשה. לבסוף נטען כי ההיבט הכלכלי אף הוא אינו מצדיק את הטלת הקנס.

4. המשיבה מצידה סבורה כי יש לדחות את הבקשה. לטעמה, בית המשפט המחוזי קיבל את העיקרון העומד בבסיס טענותיה של החברה והקל במידה ניכרת בעונשה עת הטיל עליה קנס נמוך בהרבה מזה שהיה מוטל עליה אלמלא הייתה חדלת פירעון. המשיבה סבורה כי בקשת החברה אינה חותרת לקביעת עקרון חדש, כי אם לשינוי יישומו של העיקרון כך שלא יוטל עליה קנס כלשהו, והדבר אינו מצדיק קיום דיון נוסף. לכך הוסף, כי בפסק הדין לא נקבעה כל החלכה חדשה, הן במישור הכוונת התנהגותן של חברות באמצעות ענישה פלילית והן במישור הכללים הנוגעים לחברות המצויות בחדלות פירעון. לגופם של דברים, סבורה המשיבה כי הקנס שהוטל על המבקשת הוא נמוך ביותר בנסיבות העניין, בהתחשב בחומרת העבירות, באופי המעשים ובנוק הטמון בהם וכי העובדה שהשליטה בחברה הועברה לידי הנושים קיבלה משקל משמעותי בתוצאה שאליה הגיע בית המשפט המחוזי, אשר אושרה על ידי בית המשפט העליון.

5. לאחר שעיינתי בבקשה ובתשובה לה באתי לידי מסקנה כי דינה להידחות. סעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, קובע כי דיון נוסף בפסק דין יינתן מקום שבו נקבעה הלכה חדשה וקשה או כאשר נקבעה הלכה הסותרת הלכות קודמות שנפסקו בבית משפט זה (ראו, למשל, דנ"פ 3963/18 אבו ערדאר נ' מדינת ישראל (25.6.2018)). בניגוד לטענת החברה, פסק הדין נושא הבקשה אינו קובע הלכה אלא מיישם את הדין הקיים על נסיבות המקרה דנן, תוך מתן הדעת לכל השיקולים הצריכים לעניין, כמפורט בפסק הדין. על כן, אין כל הצדקה לקיים בו דיון נוסף. זאת ועוד, פסק הדין ניתן פה אחד, וכבר נפסק כי עובדה זו נושאת אף היא משקל בעת בחינת בקשה לקיום דיון נוסף (דנ"פ 3154/18 ורון נ' מדינת ישראל (27.5.2017)). טענות נוספות שהעלתה החברה הן טענות ערעוריות מובהקות אשר אינן מגלות על פני הדברים עילה לדיון נוסף (דנ"פ 4488/18 רחמני נ' מדינת ישראל (11.6.2018)).

6. אשר על כן, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, י"א בכסלו התשע"ט (19.11.2018).

ה נ ש י א ה